

Korruptionens svøbe

I 2015 blev en ung kvindelig lægestuderende fundet død langs en jernbanestrækning i byen Ujjain i det centrale Indien. Politiet mente, at hun havde begået selvmord ved at kaste sig fra et tog, en forklaring, som de færreste troede på. Indiske toge normal kører 40 km i timen i byområder. Obduktionen viste da også, at hun var blevet kvalt. Sagen fik for alvor mediernes bevågenhed, da en prominent TV-journalist kort efter styrtede til jorden med fråde om munden efter at have drukket te med den afdøde piges forældre. Dødsårsagen er stadig ukendt. Han blev kremeret før nogen fik mulighed for at obducere liget ordentligt. [\[1\]](#)

Journalisten var i færd med at undersøge forbindelsen mellem pigens død og den såkaldte Vyapam-skandale, en massiv korruptionsskandale, der omhandler snyd ved de højere læreanstalter i delstaten Madhya Pradesh. *Vyapam* er et akronym for *Vyavsayik Pariksha Mandali*, og er den instans, som er ansvarlig for delstatens adgangsprøver til de videregående læreanstalter og offentlige institutioner.

Vittige sjæle har kaldt Vyapam-skandalen for Indiens Game of Thrones, på grund af den påfaldende høje dødsrate blandt folk, der beskæftiger sig med sagen: Politifolk, vidner, journalister og formodede bagmænd. I maj 2016 krævede Vyapam sit måske 51. offer da en politimand, der efterforskede sagen, blev kørt ned af en sort bil med tonede ruder. Var han endnu et offer, eller blot en af de 400 indere, der dør i trafikken hver dag? Det vides ikke. Det vurderede antal Vyapam-dødsfald svinger fra 20 til 250. [\[2\]](#)

I 2015 gik det indiske forbundspoliti CBI ind i sagen, og siden er over 2.000 personer blevet anholdt, både dem, der bestak, og dem som modtog bestikkelse, herunder prominente erhvervsfolk, højtstående embedsmænd, over 200 politikere og delstatens tidligere undervisningsminister Laxmikant Sharma,

som sad varetægtsfængslet i 19 måneder. Også delstatens guvernør blev sigtet, men sagen blev sat i bero grundet politisk immunitet, så længe han var i embede. Hensigten var at genoptage sagen når han gik på pension i september 2016, men det er endnu ikke sket. Den 8. september satte en demonstrant ild til sig selv foran guvernørens hjem i protest over den manglende retfærdighed.[\[3\]](#)

Vyapam-snyderiet sker på alle tænkelige måder. Nogle studerende bliver hentet i hvide varevogne tidligt om morgenen og kørt op på universitet, hvor de får udleveret spørgsmålene før alle de andre. Andre får stedfortrædere til at gennemføre deres eksamen, som regel professorer eller topstuderende fra andre universiteter. Andre igen får tildelt en plads ved siden af en mønsterelev, som de så kan skrive af fra. Processen er planlagt ned til mindste detalje. Bagmændene har adgang til en pulje af villige fagkyndige, de udsteder falske Id-kort til stedfortræderne og bestikker lærer og censor. Prisen for en bestået eksamen ligger på mellem 100.000 og 400.000 kroner.

De første meldinger om urent trav dukkede op i 1995, men det var først i 2009, at snyderiets omfang og systematik tonede frem. Især lægestudiet har været hårdt ramt. Over 1.000 studerende menes at have købt sig til deres lægetitel, og mange af dem er sandsynligvis praktiserende læger i dag, med egen klinik. De mange falske læger er naturligvis en belastning for sundhedssystemet, ikke mindst fordi Indien i forvejen lider under lægemangel, med blot seks læger per 10.000 borgere på landsplan, og 3.7 i Madhya Pradesh.[\[4\]](#) Samtidig virker Vyapam-skandalen demoraliserende på den store gruppe af dygtige og hæderlige studerende, som arbejder hård, men alligevel dumper, fordi de ikke kan eller vil lægge penge under bordet.

Vyapam-skandalen afspejler korrupsionens væsen og konsekvens; dens råd forgrener sig i hele systemet. Fordærver dem som er indblandet, demoraliserer dem som ikke deltager, belaster de svageste, både de fattige studerende, der ikke har råd til at

betale sig fra eksamen og den fattige patient, der må nøjes med en kvaksalver. Mange af Indiens største udfordringer i forhold til sundhed, uddannelse, fattigdomsbekæmpelse og dårlig infrastruktur, er direkte forbundet med korrupsion. Visse forskere hævder, at det er Indiens største enkeltstående problem, og Verdensbankens præsident udråbte i 2013 korrupsion for udviklingslandenes "public enemy # 1".[\[5\]](#)

Dette kapitel handler om korrupsion i Indien. Hvordan folder den sig ud? Hvad er konsekvenserne? Hvad bidrager til korrupsionen? Og hvad er udsigten til at tæmme udyret?

Hvad er korrupsion?

Korrupsion er et svært felt at studere. Det er svært at måle og belagt med kulturelle gråzoner. Generelt defineres korrupsion som "misbrug af betroet magt til personlig vinding", men det er ikke en vandtæt definition, for ordet "misbrug" kan forstås på forskellig vis.[\[6\]](#) I Pakistan er det helt naturligt at ansætte sin fætter, i Danmark er det mere suspekt. Men er udnyttelse af "netværk" på det danske arbejdsmarked så meget forskellig? Det kan være svært at skelne mellem drikkepenge og *bakshees*.

Korrupsion har mange navne: Bestikkelse, underslæb, snyd & bedrag, mandatsvig, nepotisme, kammerateri eller embedsmisbrug. Som regel handler korrupsion om penge, men det kan også omfatte en udveksling af tjenester. Korrupsionen kan være forbundet med gensidige fordele, eller resultatet af blid chikane eller reel afpresning. Det kan også være ensidig affære, hvor kun den ene part er udførende, f.eks. skattesnyd.

I det følgende skelnes der mellem den "store" og "lille" korrupsion. Den lille korrupsion omhandler embedsmænd, der misbruger deres magt til at afkræve borgeren en erkendtlighed, og kaldes derfor også for *chikane-korrupsion*, om end det hænder, at begge parter nyder godt af gerningen.[\[7\]](#)

Den "store korrupsion" udspringer af *sammensværgelser* og

omfatter beløb, der er langt større end den daglige bestikkelse af skrankepaver. Den "store korrupsion" handler typisk om flossede udbudsrunder, malkning af offentlige støtteordninger og køb af statslige aktiver til spotpriser. Som regel er det politikere, embedsmænd, forretningsfolk og mafiagrupper, der indgår lyssky aftaler i tilrøgede baglokaler. I Indien går det korruperte firkløver under betegnelsen *neta-babu-dada-lala*, hhv. politiker, embedsmand, mafiaboss og forretningsmand. Som det var tilfældet med Vyapam-skandalen, kan det være svært at afgøre, hvornår den lille korrupsion stopper og den store starter. Samme sag kan indeholde begge elementer.

Da korrupsion er svær størrelse at måle, bygger en del analyser på borgernes *opfattelse* af korrupsion. Således også det mest anvendte korrupsionsbarometer, det globale *Corruption Perception Index*, som NGO'en *Transparency International* udgiver hvert eneste år. I 2015 lå Indien på en 73. plads af 177 lande, og klarede sig dermed bedre end Kina (83) og Rusland (119), og på niveau med Brasilien.

Men der kun begrænset grund til glæde. Siden liberaliseringen i 1991 er antallet af store korrupsionssager vokset støt, med nye og større beløb der forsvinder og går tabt. I 2012 dukkede *Coalgate* op til overfladen, Indiens måske største korrupsionsskandale nogensinde, der omhandlede et tvivlsomt frasalg af kulminerettigheder. Ifølge nogen estimer kostede sagen indiske stat 180 milliarder kroner.

Også den "lille korrupsion" har bidt sig fast, og rammer især de svageste i samfundet. I 2012 gennemførte analyseinstituttet CMS en undersøgelse af korrupsion i 80 slumområder i ni indiske storbyer. Over en tredjedel af Indiens befolkning bor i byer, og en fjerdedel af disse lever i slumområder. [\[8\]](#) Af de 2.533 adspurgte familier var to tredjedele blevet afkrævet bestikkelse af offentlige myndigheder inden for det seneste år. Af dem havde 84% betalt bestikkelse. Værst var forholdene i Mumbai, hvor 96% var blevet afkrævet bestikkelse og 98%

havde betalt. Den gennemsnitlige takst var 500 rupees, ca. 50 kroner, svarende til fem dages løn for en daglejer. Den værste synder var politiet, som 75% havde dårlige erfaringer med. Derefter kom vandmyndigheder (50%), elselskaber (35%), adgang til rationerede fødevarer (34%). For de fattige er den "lille korrruption" dødelig alvor.

[1] India Today, 4/7-2015: *AajTak journalist Akshay Singh covering Vyapam scam dies...*

[2] Firstpost, 9/7-2015: *Mystery of Vyapam Scam: The death toll keeps increasing in India's killer scandal.*

[3] NDTV, 8/9-2016: *Activist Sets Self On Fire Seeking Ram Naresh Yadav's Arrest...*

[4] WHO World Health Statistics 2009: Tabel 6, s. 96-98. Kina og Danmark har hhv. 14 og 36 læger per 10.000 borgere.

[5] The Economist, 6/3-2008, *Battling the Babu Raj*, med henvisning til professor Lant Pritchett fra Kennedy School of Government (Harvard).

[6] Mette Frisk Jensen: *Korrruption*, s. 18.

[7] S. K. Das: *Public Office, Private Interest*, s. 176-177

[8] CMS, India Corruption Study 2012: *Expanding slums and growing corruption: Ahmedabad, Bengaluru, Bhubaneswar, Chennai, Delhi, Goa, Hyderabad, Kolkata.*